

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 โทรศัพท์ 0-2649-5000 ภายใน 15666 โทรสาร 0-2259-6172

ข่าวจากหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับประจำวันที่ 17 เดือนเมษายน พ.ศ.2561 หน้า 15

ส่วนวิเทศสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร ได้จัดระบบข่าวสื่อสิ่งพิมพ์ สนใจดูได้ที่ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

รหัสหมายเหตุวัฒนธรรมไทยในบุพเพสันนิวาสพีเวอร์ กับกระแสความสนใจประวัติศาสตร์ของประชาชน

ก กระแสของบุพเพสันนิวาส ละครอิงประวัติศาสตร์ย้อนยุคทองของอยุธยา สมัยพระนารายณ์ ทำให้คนไทยหันมาสนใจใคร่รู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยกันยกใหญ่

หลายคน หลายแห่ง ต่างพากันโหมกระแสไม่เลิก ต่างฟันเวอร์ไปกับอเจ้า จนแทบไม่มีใครจะมาตั้งคำถามหาข้อวิจารณ์อย่างจริงจังสักเท่าไร อาจจะเกรงกลัวว่า วิจารณ์แล้วทำตัว “ไม่ไทย” หรือ “ไม่รักชาติ” เหมือนที่นำเสนอในละครก็เป็นได้

ในฐานะนักเรียนประวัติศาสตร์และทำงานอาชีพด้านประวัติศาสตร์ จึงขอทำหน้าที่ค้นหาความหมายทางสังคมวัฒนธรรมจากรหัสที่ละครได้นำเสนอเอาไว้ ตามความเห็นด้วยสุจริต

ประการแรก ความคลั่งไคล้สนใจประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมของสิ่งที่ละครนำเสนอว่าเป็นสมัยพระนารายณ์ เช่น การกินอยู่ ความเชื่อ คำพูดคำจาภาษาโบราณ อย่างอเจ้าโล้สำเภา ฯลฯ กลายเป็นกระแสของ “วัฒนธรรมป๊อป” ย้อนยุคร่วมสมัยของความเป็นไทยในประวัติศาสตร์ ที่ทุกคนอินไปกับมันได้ เพราะตั้งแต่เกิดเราถูกติดตั้งซอฟต์แวร์ความเป็นไทย ตั้งแต่อนุบาลจนจบการศึกษาทุกระดับ

ทั้งนี้ เพราะนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องนี้ กลายเป็นการนำเสนอการตีความประวัติศาสตร์ให้เห็นว่าสัมพันธ์กับชีวิตของคนเราทุกคน เป็นประวัติศาสตร์วัฒนธรรมสมัยนิยมในยุคอดีตที่ทำให้เชื่อว่าเป็นอดีตของเราเอง

อีกด้านหนึ่งก็สะท้อนให้เห็นว่า ประวัติศาสตร์แห่งชาติของไทยนั้นแข็งทื่อไร้ชีวิตชีวา เพราะแทบไม่มีเรื่องราวของประชาชน คนธรรมดาและวิถีชีวิตคนธรรมดาปรากฏอยู่ในนั้น ไม่ได้รู้สึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เกี่ยวข้องกับตัวเรานัก

เป็นประวัติศาสตร์กระแสหลักที่ธงชัย

วินิจจะกุล ศาสตราจารย์ด้านประวัติศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยวิสคอนซินเรียกว่า “ราชาชาตินิยม” คือเป็นประวัติศาสตร์ที่มีเนื้อหาหลักเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ที่ทรงทำเพื่อชาติบ้านเมืองอยู่เยี่ยงเป็นสุข เสมือนเป็นบทเรียนว่าเราต้องทำเพื่อชาติเช่นนั้นเสียด้วย

ท หลายคนยอมรับว่า ละครเรื่องนี้จุดกระแสให้คนไทยหันมาสนใจประวัติศาสตร์ ตั้งแต่การตั้งคำถามกับความถูกผิดกับความรู้หรือความจริงทางประวัติศาสตร์ รวมทั้งเกิดพื้นที่ถกเถียงวิพากษ์กันทั่วไป เรียกว่าได้เปิดพื้นที่แห่งการถกเถียงและตีความประวัติศาสตร์ของประชาชนคนไทยกันครั้งใหญ่ จากเนื้อหาละครอิงประวัติศาสตร์

ในขณะที่เดียวกันนักเรียนประวัติศาสตร์

หรือคนที่มีอาชีพด้านประวัติศาสตร์ควรจะต้องเปิดใจกว้างให้เกิดการถกเถียงและหาฉันทามติกันในหมู่ประชาชนกันอย่างกว้างขวางให้ดำรงอยู่ต่อไป คนไทยทุกคนมีสิทธิที่จะตีความประวัติศาสตร์ในแบบฉบับของตนเองได้

ประวัติศาสตร์แห่งชาติควรเกิดขึ้นในกระบวนการให้สังคมได้ถกเถียงและหาข้อสรุปร่วมกันแบบนี้ มากกว่าการมานั่งชี้แจงถูกผิดของผู้รู้เพียงไม่กี่คน ในนามของอะไรก็ตาม นักประวัติศาสตร์เองไม่ควรคิดว่าตนมีสถานะเหนือกว่าคนอื่น เป็นผู้รู้หรือเข้าถึงความเป็นจริงในอดีตได้ดีกว่าคนอื่น นี่ไม่นับว่าเราอาจไม่สามารถเข้าถึงความจริงได้ ดังข้อถกเถียงที่รับรู้กันในหมู่นักประวัติศาสตร์รุ่นใหม่

การออกมาพาดวงพาดวงว่าละครไม่เป็นประวัติศาสตร์ หรือคอยจับผิดว่าไม่ตรงกับประวัติศาสตร์ ก็ใช่แล้ว เพราะเขาผลิตละคร

อิงประวัติศาสตร์และมีลึทธิจะตีความให้สังคม ตัดสิน

แต่นักประวัติศาสตร์ต้องทำหน้าที่เสนอ งานของตนให้ตอบสนองต่อความต้องการ ของประชาชน ให้สังคมเห็นและยอมรับถึง วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่อาศัยหลักฐาน และความมีเหตุผลแบบมืออาชีพเข้าไป ถกเถียงในประชาสังคมดังกล่าวอย่างเท่า เทียม ใคร/ชนชั้นไหนจะต้องการเสนอ ประวัติศาสตร์ตามแบบฉบับของตนเป็นแบบ ใดก็ผลิตออกมา

ประเด็นถัดมา ประวัติศาสตร์แม้ว่าจะ ศึกษาดีดี แต่ก็สะท้อนถึงสังคมปัจจุบัน และความคาดหวังในอนาคตของสมาชิกสังคม ไม่น้อยไปกว่ากันเลย พูดง่ายๆ ว่าคนเราเขียน

ประวัติศาสตร์ให้กับปัจจุบันเพราะให้คนปัจจุบัน เป็นผู้อ่านและเข้าใจมันจากปัจจุบัน

ดังนั้น ประวัติศาสตร์มักสะท้อนความ คิดฝันของคนร่วมสมัยไว้เสมอ ในกรณีละคร อิงประวัติศาสตร์เรื่องนี้คือความฝันของชนชั้น กลางที่เสียดังอยู่ในสื่อสารมวลชนทุกแขนง ลำดับให้เห็นถึงสถานะทางสังคมการเมืองของ ชนชั้นกลางที่เปลี่ยนผ่านละครเรื่องนี้ และผม ออกจะสงสัยว่า เอาเข้าจริงแล้วทุกชนชั้นอาจมี ความฝันถึงอดีตเช่นนี้ไม่ต่างกันไปนัก จากการ เรียนประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมาเหมือนกัน

แต่ที่เห็นได้ชัดคือ การฝันถึงตำแหน่งแห่ง ที่ทางสังคมของชนชั้นกลางสมัยนี้ในสนาม ความหมายของการเมืองชนชั้นนำ นั่นคือ บทบาทการเป็นผู้มีส่วนช่วยเหลือ สนับสนุนการ คงสถานะอำนาจนำทางการเมืองของชนชั้นนำ ให้คงอยู่ต่อไปในสังคมไทย

ไม่ได้ต้องการจะเปลี่ยนแปลงในโครง สร้างทางการเมือง และพอใจแค่การมีสิ่งละ อันพันเล็กน้อยทางวัฒนธรรมของชนชั้นกลาง เองบ้าง เช่น การกินอยู่ การแต่งกาย และ การพูดจาพอจะให้พินกันไป เพราะชนชั้น กลางเองก็ไม่มีและไม่ได้สร้างวัฒนธรรมของ ตนเองขึ้นมา คอยแต่จะลอกเลียนวัฒนธรรม ชนชั้นสูงตลอดมา

อีกประเด็นที่สำคัญคือ การโยยหาอดีตที่ทุก คนเสพได้จากละครอิงประวัติศาสตร์เรื่อง

นี้ เสมือนว่าเมื่อเราอยู่ในภาวะสังคมการเมืองที่ จะผันถึงอนาคตไม่ได้ ก็จะหันไปหวนหาอดีตอัน รุ่งเรืองมาทดแทน

มีการตั้งข้อสังเกตว่า เมื่อบ้านเมืองยุคไหน ก็ตามที่มีดমনอนธการด้วยการปกครองแบบ เผด็จการ การสร้างประวัติศาสตร์ให้เห็นถึงยุค ทองในอดีตก็จะเป็นกลไกทางอุดมการณ์สำคัญ ที่จะใช้มอมประชาชน ดังในยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จะมีสุโขทัยเป็นยุคทองให้ใฝ่ฝันหา และยุคทองของสมัยนี้คือยุคการค้านานาชาติ รุ่งเรืองเหมือนสมัยพระนารายณ์นั่นเอง

ที่น่าสนใจในกระแสที่เกิดขึ้นตามมาอีก ประการนั้นคือ ผู้ประกอบการไทยจะสามารถ ทำให้วัฒนธรรมเป็นสินค้า เช่น ละครเสื่อ ละครไทยเที่ยวโบราณสถานก็นับเป็นการขาย วัฒนธรรม เหมือนที่เกาหลีและญี่ปุ่นทำใน สถานะที่ท่องเที่ยวโบราณทั้งกลายเป็นปกติ

ความเป็นไทยที่ประชาชนทุกหมู่เหล่าเป็น เจ้าของและตีความได้หลายรูปแบบนั้น ต้อง สามารถต่อยอดมาทำให้เป็นสินค้าขายได้ใน หลายหลากรูปแบบ เพราะเป็นอุตสาหกรรม สำคัญแห่งอนาคต

ดังที่ประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำอย่าง เกาหลีใต้ที่เราจะเอาเป็นแบบอย่างได้สร้าง เศรษฐกิจภาคนี้ของตนให้ร่ำรวยให้เห็นอยู่จน ปัจจุบัน ซึ่งข้อสำคัญคือ สิทธิและความเท่า เทียมกันในการตีความหมายและถอดรหัสของ ความเป็นไทยที่ไม่ศักดิ์สิทธิ์อีกต่อไป และทำให้ “วัฒนธรรมไทย” เป็นสินค้าขายในระดับโลกได้ ไม่ใช่แค่เป็นละครพินเวอ์ร์กันอยู่ในประเทศไม่ ถึงเจ็ดสิบล้านกำลังซื้อเท่านั้น

ดร.ชาติชาย มุกสง

ภาควิชาประวัติศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

